

Şiddetin Teolojik Temeli: Hz Muhammed (Sav) Dönemi ve Günümüz Dünyası

Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz

Ömer Faruk BİLBAY*

Abdulsamet BİLBAY**

Özet: Günümüzde bilim ve teknolojinin ilerlemesiyle birlikte dünya ülkeleri bir silahlanma yarışına girmiştir. Terör olaylarının önlenmesi ve dünya barışının sağlanması amacıyla yürütülen bu faaliyetler şiddetin önlenmesinden öte şiddet olaylarını attırmıştır. Olayların toplumsal yansıması ise daha derin ve geniş çapta olmaya başlamıştır. Meydana gelen bu şiddet olayların kaynağı ise kimi zaman teolojik nedenlere bağlanmaktadır. Şüphesiz İslamofobinin oluş (turul)ma sürecinde bundan etkilenmektedir. Bu noktada bu çalışmada öncelikle şiddet, terör ve zulüm kavramlarının İslam etimolojisindeki karışıklığının ne olduğuna ilişkin kavramsal bilgiler verildikten sonra Nübüvvet döneminde şiddetin teolojik temeli ele alınacaktır. Hz Muhammed (sav) 23 yıllık Nübüvvet döneminde yaptığı sosyal, siyasal, toplumsal ve kültürel alanda yaptığı antlaşmalarda şiddetin varlığı üzerine değinilecektir. Bu dönemde İslam dininin şiddet tarafının olup olmadığı ve herhangi bir politika barındırıp barındırmağı olası şiddet unsurunun bu dönemlerde hangi konularda ve olaylarda başvurulduğu irdelenecektir. Çalışmanın objektif sonuçlar vermesi açısından yapılan tartışmaların hem Müslüman tarihçilerin hem de batılı müsteşrik tarihçilerin bakış açısından ele alınarak yapılan çalışmaların ve bu çalışmalar çerçevesinde sunulan kanıtlara karşı tez ve antitezlerin değerlendirilmesi yapılacaktır. Batılı müsteşriklerin İslam'ın şiddet kavramı üzerine benimsediği değerlerine hangi yönden ve ne amaçla karşı çıktıklarına ve Müslüman tarihçilerin nasıl cevaplar verdiği çalışmanın gerekli görülen yerlerinde aktarılacaktır. İkinci kesimde ise günümüzde İslamofobinin temel kaynağının neler olduğu ve yapılan çalışmaların İslam âlemine olumsuz getirilerin neler olduğu hakkında tartışılacaktır. Tarihsel seyri içerisinde ele alacağımız bu konu İslam'ın şiddete bakış açısını, Kuran-ı Kerim ve hadis ışığı altında değerlendirerek bir görüş oluşturmaktır. Sonuç kısmında ise modern dünyanın şiddet olaylarının önüne geçmek adına görüş ve önerilerde bulunulacaktır. Çalışma geçmiş olayların analizini yapması, günümüz sorunlarına yönelik çözüm önerileri getirmesi ve karşılıklı bir analiz biçimiyle yapması bakımından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Terör, İslam, İslamofobi

Theological Theory of Violence: A Comparative Analysis of the Prophet Muhammad Period and the Present World

* Harran Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı, Doktora Öğrencisi

** Uludağ Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Lisans Öğrencisi

Abstract: Today, with the advancement of science and technology, world countries have entered a race for arms. These activities aimed at preventing terrorist incidents and ensuring peace in the world has increased the incidence of violence beyond the prevention of violence. The social reflection of events has begun to be deeper and wider. The source of these violent incidents is sometimes linked to theological reasons. Undoubtedly, the formation of Islamophobia is affected by this. At this point, first of all, the concept of violence, terror and persecution will be dealt with theological basis in the period of Prophethood, after the conceptual information about what is the confusion of concepts of Islam in the etymology. The Prophet Muhammad (pbuh) will be mentioned about the existence of violence in the social, political, social and cultural treaties he made during 23 years of Prophethood. In these periods, it will be examined whether the Islamic religion is the victim of violence or not, and in what periods and at what events the possible violence that may contain any policy is applied. The discussions made in terms of the objective results of the work will be evaluated both from the perspectives of both Muslim historians and western historians and the theses and antithesis against the evidence presented in the framework of these works. Will be handed down where it is deemed necessary to study how Western and Islamic historians replied in what direction and for what purpose the Islamic historians of the West rejected the values Islam adopted on the concept of violence. In the second part, it will be discussed what is the main source of Islamophobia today and what studies are made about the negative effects on the Islamic world. We will discuss this in historical perspective, and this issue is to create an opinion by evaluating Islam's view of violence under the light of the Qur'an and the Hadith. In the conclusion, opinions and suggestions will be made in order to prevent the violence of the modern world. The study is important in terms of analyzing past events, bringing solutions for today's problems and making them through a mutual analysis.

Key words: Violence, Terror, Islam, Islamophobia.

Giriş

İslam'ın rahmet (barış, sulh ve adalet) dini veya şiddet (tasvip ve teşvik eden) dini oluşu ile ilgili değerlendirmeler geçmişte olduğu gibi günümüzde de tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Konu daha ziyade dini ve ideolojik bakış açılarıyla tenkit etme veya buna karşı savunma konusu olarak ele alınmaktadır. Bu noktada bilhassa batı dünyası olarak nitelendirilen Müslüman olmayan toplumlar ve fanatik İslam karşıtları İslam'ın savaş dini olduğunu ve Peygamberi'nin de kan dökücü, dininin kılıçla yayan bir din önderi olduğunu iddia etmektedir. Bu görüşe karşılık Müslümanlar ise İslam'ın bizzat adında da anlaşılacağı üzere bir barış dini olduğunu, bu dinin Peygamberi'nin ise bir rahmet elçisi

olarak bütün insanlığa gönderildiğini Peygamberin uygulamaları ile izah etmeye çalışmışlardır. Her iki tarafın da gerek İslam dininin temel kaynakları olan kuran ve hadis, gerekse tarih kitaplarından yola çıkmak suretiyle kendilerini destekleyen delilleri ileri sürdükleri görülür. Bu çalışmada İslam dininin muhaliflerine karşı savunulmaktan ziyadede Hz peygamberin İslam’ı yayarken şiddete başvurup başvurmadığı veya İslam dininde şiddet içeriğinin varlığı irdelenmeye çalışılmıştır. Bilindiği gibi İslam’ın gelişine kadar en yaygın din Hıristiyanlık diniydi. İslamiyet’in Ortadoğu sahnesine çıkışıyla birlikte hem Hıristiyanlık hem de Yahudilik için bir tehdit olarak görülmeye başlandı. Bu doğrultuda dini maddi çıkarı için kullananlar ve ruhban kesim sahip oldukları statüyü kaybetmek istemedikleri için İslam’a karşı harekete geçtiler. İslam’ın etkilerinin Arabistan’dan Çin’e kadar yayılmış olması ve batı’ya doğru geniş bir şekilde yayılmaya başlamasıyla batı’nın din adamlarını İslam’ı araştırma yöneltmiştir. Araştırmaların sonucunda hızla yayılan İslam’ın etkilerinin kendi dinlerinin içinde yayılmasını önlemek için faaliyetlere başlar. Bu faaliyetlere ilk önce kuran-ı kerimden deliller bulmaya çalışarak başladılar. Bahsi geçen dediler şunlardır;

“Onları yakaladığınız yerde vurun; sizi çıkardıkları yerden sizde onları çıkarın ve sürün; savaştan kötüdür şirke düşmek yeniden; onlar mescit-i haram’da sizinle savaşımadıkça siz de onlarla savaşmayın ama yinede savaşılırsa onları kırın; hak ettiği bir karşılıktır bu kafirlerin; onlar savaşa son verirse Allah affeder, odur sonsuz merhamet edendir” (Bakara 2/191-192).

Şirk ortadan kalkıncaya ve Allah’ dini egemen oluncaya kadar onlarla harp edin.

Allah’a ve ahret gününe inanmayan, Allah’ın ve Elçisi’nin yasakladığını yasak saymayan ve gerçek dine boyun eğmeyenlerle Kitap verilenlerin, getirip kendi elleriyle küçük düşerek cizye verinceye kadar onlarla savaşın (Tevbe, 9/29).

Haram aylar çıkınca da nerede ve ne zaman karşınıza çıkarlarsa Müşrikleri kırın, tutup onları yakalayın, dolaşmalarına engel olun, her yerde onları takip edin (Tevbe, 9/5).

Batı’nın din âlimlerinin 2.delilleri ise hadisler üzerinden olmuştur. Özellikle Peygamber sav’ın İslam dinini yayarken yaptığı savaşları baz alarak Müslüman olmayanlara kılıçla zoruyla İslam dinini kabul ettirmeye çalıştığını ve girmeyenlere karşı savaş ilan edildiğini, öldürdüğünü veya farklı yöntemlerde dine girmeye zorladığını yazarak İslam’a karşı yazılar yazmışlardır. Özellikle İslam’ın savaş hukukunun olmadığını ve yaptığı savaşların hepsinde şiddet uyguladığını yazarak İslam’ın şiddet dini olduğunu belirtmişlerdir. Bunları yapmalarının tek sebebi ise İslam’ın yayılışını durdurmak ve

İslam'a girecek olan insanlara İslam'ın şiddet içerin bir din olduğuna inandırmaktı. Peygamberimizin savaş ve gazvelerini inceleyerek kendilerine delil oluşturmaya çalışmışlardır. İslam'ı araştırırken taraflı bir yaklaşımla araştırmaları yapmış ve sadece İslam'a karşı kin nefret uyandıracak yazılar yazarak İslam'a karşı savaş açmışlardır. Bu İslam karşıtı tezlere İslam tarihçileri ise yine aynı şekilde antitezlerini kuran, hadis ve İslam tarihi kaynaklarındaki bilgilerle cevap vermişlerdir. Ayrıca peygamberin rahmet peygamberi olarak gönderildiği 23 yıllık nübüvvet döneminde sadece 80 gün savaştığı bunlarında çoğunda da ölen insan sayısının çok az olduğunu ve savaşa taraftarı olmadığı belirtmişlerdir. Kuran'ın savaş hukukunu uygulayıp esirlere iyi davrandığını İslam'a karşı savaş açılmadığı takdir savaş yapmadığını İslam dinini barış içinde yaymaya çalıştığını ve İslam'ın savaş kurallarını uygulayıp hiçbir beldeye insana ve çevreye zarar vermediğini söylemişlerdir. Özellikle Hudeybiye barış antlaşmasında Müslümanların aleyhine olduğu halde barış antlaşmasını onaylamıştır. Yine aynı şekilde Taif'e İslam'ı antlaşmaya gittiğinde taşlamasına kovulmasına rağmen onlara kin beslememiş ve onlara dua etmiştir. Mekke yurdundan sürülmesine Müslümanlara karşı işkence, zulüm etmelerine rağmen Müslümanlara boykot uygulamalarına rağmen şiddette başvurmamış sürekli rahmet ve barış elçisi vasfıyla insanları İslam'a davet etmiş ve İslam'ın rahmet ve kuşatıcı iklimine girmeleri için mücadele etmiştir. Bütün İslam karşıtlığına karşılık Müslümanları sabretmeyi tavsiye etmiştir. Peygamberin hadislerin içeriğinde şiddet unsurunun olmadığını olanlarını ise uydurma olduğunu belirtmişlerdir. İslam tarihçilerin antitezlerine bakıldığında batılı din adamlarının İslam ve peygamber hakkındaki söylevlerinin gerçeği yansıtmadığını söylemek mümkündür. Ayrıca iddiaların temel sebebinin İslam'ın yayılışını engellemek veya İslam'ın bir barış ve rahmet dini olmaktan öte savaş ve zulümle yayılan bir din şeklinde lanse ederek insanların bu dine karşı olumsuz bir tavır takınmalarını sağlayarak İslam'a girmelerini engellemek olduğu söylenebilir. Bu noktada çalışmada şiddet, terör ve islamofobi kavramlarına ilişkin bilgi verildikten sonra, İslam'ın nasıl bir topluma geldiğini bu toplumda şiddet unsurunun varlığı ve varsa ne boyutta olduğu irdelenecektir. Sonuç kısmında ise günümüzdeki olaylar üzerindeki etkisine ilişkin analiz yapılacaktır.

Kavramsal Olarak Şiddet ve Terör ve İslamofobi

Günümüzde neredeyse İslam diniyle özleştirilmeye çalışılan şiddet ve terör kavramlar ve islamofobinin artmasıyla İslam dininin içinde böyle kavramlar barındırıp barındırmadı sorunsalı gündeme gelmektedir. Bu kavramların İslam ile ilişkisinin ne

düzeyde olduğuna bakmadan önce anlamlarını açıklamakta faydalı olacaktır. Şiddet: "Saldırganlık, hakim olmak, yenmek, yönetmek amacı ile güçlü, şiddetli, etkili bir hareket, fiil, işlem: bir işi bozma engelleme, boşa çıkarmaya karşı düşmanca, yaralayıcı, hırpalayıcı veya tahrip edici (yıkıcı, yok edici) amaç taşıyan bir davranıştır (Erten, Ardalı, 1996: 143). Etimolojik yönden şiddet sözcüğünün dilimize Arapça'dan geçtiğini herkes bilir. Şiddet; sertlik, sert ve katı davranış, kaba kuvvet kullanma anlamındadır. "Şedit" ise sert katı ve şiddetli demektir. "Şeddat" da sertlik ve kızgınlığı ile tanınan ünlü eski Yemen hükümdarının adıdır. Şiddet sözcüğü günümüzde yeni anlamlar da kazanmıştır: karşıt durumda, görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma, sert davranma, sertlik; "şiddet olayları" ise insanları sindirmek, korkutmak için yaratılan olay ya da girişimler olarak tanımlanıyor (Hobart, 1996: 53).

İngilizcede de şiddet sözcüğü çok geniş bir kullanım alanına sahiptir. Bu kullanımlar arasında bedene zor uygulama, bedensel zedelenmeye neden olma, kişisel özgürlüğü zor yoluyla kısıtlama, bozma ya da uymama, rahatça gelişmesini ya da tamamlanmasını engellemek üzere bazı doğal süreçlere, alışkanlıklara vb. yersiz kısıtlamalar getirme, anlamın çarpıtılması, büyük güç, sertlik ya da haşinlik, kişisel duygularda sertlik ve tutkulu davranışlara ya da dile başvurma bulunuyor (Hobart, 1996: 52).

Şiddet genel anlamda; başkasını öldürme, sakat bırakma ya da yaralama yoluyla zarar verilmesini içerdiği için gücü aşıyor. Bu tür eylemlerin başkasına karşı tehdit oluşturması ve kısacası insana fiziksel ve ruhsal zarar veren her edimi şiddet olarak değerlendirebiliriz. Bu çerçeveye yerine göre, başkasının mallarına verilen zarar da dahil edilebilir. Bu genel tanımlamaların dışında bir de salt hukuksal tanımlamalar önem kazanmaktadır. Ağır suç kapsamına giren şiddet (cinayet, yaralama, ırza tecavüz, silahlı saldırı, gasp) gibi olayların yanı sıra, daha hafif kabul edilen şiddet olayları da (trafik suçu, tehdit) Türkiye Cumhuriyeti Ceza Yasasının kapsamında cezalandırılır. Yves Michaud'nun (1986) şiddet tanımı ise şöyle: "*Bir karşılıklı ilişkiler ortamında taraflardan biri ya da birkaçı doğrudan veya dolaylı, toplu ya da dağınık olarak diğerlerinin veya birkaçının bedensel bütünlüğüne veya törel, ahlaki / moral / manevi bütünlüğüne veya mallarına veya simgesel ve sembolik kültürel değerlerine oram ne olursa olsun zarar verecek şekilde davranırsa orada şiddet vardır.*"

Şiddet kavramında sonra İslam dini ile ilişkilendiren ikinci kavram ise terör kavramıdır. Terör” ve “terörizm” kavramları, zihinlerde her şeyden önce korku, dehşet,

tehdit, şiddet, yasa dışılık gibi olgular çağrıştırmaktadır. Gerçekten de Latince “terrere” kelimesinden gelen sözcüğün, korkutmak, dehşete düşürmek, korkutup kaçırmak, caydırmak gibi anlamları vardır. Günümüzde ise bu anlamların başına, “siyasi bir amaçla” yapılıyor olmak eklenmiş, yani siyasi bir amaçla hareket etme ve dehşete düşürme, korku salma terör eyleminin temel unsurları haline gelmiştir. “Uluslararası terörizm” kavramı ise, terörist eylemin sınırlar-ötesi boyuta taşınmasına ve uluslararası etki ve sonuçlar doğurur hale gelmesine odaklanmaktadır. Wilkinson’a göre: “Terörizm, bir takım siyasi taleplerin karşılanmasını sağlamak amacıyla; bireyleri, grupları, toplumu ya da hükümetleri yıldırım için, cinayet ya da imha hareketlerinin sistematik olarak uygulanması ya da bu amaçla tehdit oluşturulmasıdır.

Üçüncü kavram ise islamofobidir. Kelime anlamı olarak İslam korkusu, endişesi anlamına gelen İslamofobi, terim olarak Müslümanlardan ve İslam dininden korkma duygusu olarak tanımlanmaktadır. İslamofobi kavramı İslam ve Yunanca “phobos (korku)” kelimelerinin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. “Etimolojik olarak Fobi kelimesi, Yunan mitolojisindeki dehşet tanrısının ismi Phobos kelimesine dayanmaktadır” (Canatan, 2007: 82). “Bir şeye duyulan korku, özellikle temelsiz ise, sürekli olduğunda ve giderilemediğinde zamanla korkulan şeye karşı bir düşmanlığa dönüşebildiğinden İslamofobi kelimesi İslam düşmanlığı olarak da kullanılabilir” (Uzun, 2012: 15).

İslam korkusu olarak tanımlanan İslamofobi kavramı, “İslam” kelimesine “phobia” kelimesi eklenerek türetilmiştir. Yunan mitolojisinde dehşet ve korku tanrısı olarak bilinen “phobos” kelimesinden türetilen fobi veya fobia genel olarak korkuyu ifade etmekte ve eklendiği kelimelere korku anlamı yüklemektedir. Fobi veya fobia, normal koşullarda korkulmayacak belli bir durum ya da nesne karşısında ortaya çıkan olağan dışı korku halini anlatmaktadır. Diğer yandan fobi veya fobia ayrıca eklendiği kelimelere korkunun yanı sıra kelimenin anlattığı olgu, nesne veya duruma karşı bir tür kin ve nefret besleme anlamı da yükler. Yabancı düşmanlığı anlamına gelen zenofobi (xenophobia) buna örnek gösterilebilir. Dolayısıyla İslamofobi genel olarak: “İslam ve/veya Müslümanlara karşı kin, nefret veya düşmanlık besleme veya onlara güvenmeme, onlardan şüphe duyma, İslam’dan korkma” şeklinde tanımlanabilir (Aktaş, 2014: 25).

İslam ve Şiddet

İslam’ın hazır bulunduğu sosyo-kültürel ortamın şiddetle ilişkisi bilinmesi ve yorumlanması için öncelikle İslam’ın nasıl bir ortama geldiği hususunun ortaya koyulması gerekmektedir. Çünkü Hz peygamberin gönderildiği ortamın tanınması, aynı şekilde onun

zamanla meydana getirdiği dönüşümün tespitine ve İslam öncesiyle sonrasının mukayesesine de imkân sağlayacaktır. Hz Muhammed’in (sav) gönderildiği toplum sistemi kabilecilik anlayışına dayalı bir sistemdi. Çünkü Arabistan’ın zorlu yaşam şartları birkaç ailenin bir araya gelmesini zorunlu kılmaktaydı ve bu da ancak kan bağı ve aşiretler denecek birlikler meydana getirerek sağlanabilirdi’. Daha sonra İslam kardeşliği sağlayıp kabilecilik etkinliğini zayıflatsa da bitirememiş ve halen günümüzü kadar devam etmiştir. Çölün zor şartları kabileleri saldırıya zorlar. Savaş Araplar için bir geçim kaynağı bir vasıta bir hayati zorunluluktur. Öyle ki şiddet gündelik hayatlarında sürekli var olan bir şey idi. Kan davaları zayıf olan kabilelere saldırılar bazen kendi aşiretleri içinde iç çatışmalara yaşanmıştır. Bütün bunların altındaki sebep ise "Asabiyet" anlayışı idi. Asabiyet anlayışı ister zalim ister mazlum olsun kabilenin yanında durmaktı. Asabiyetin temelinde ise kan davaları yatmakta ve sonucu kolektif olmaktadır yani birinin işlediği suç bütün kabile mensuplarına yansımaktaydı. Gerçekten de bu sebeple Cahiliye dönemi Arap tarihinde intikam sebebiyle Eyyamü’l - arab denilen çok kanlı geçen savaşlar meydana gelmiş bu savaşlar ardından birçok savaşı beraberinde getirmiştir ve birçok can ve mal kayıplarına neden olmuştur. Arap toplumuna baktığımız zaman şiddet –rahmet açılarından şiddetin daha ağır bastığını söyleyebiliriz. Peygamberimiz bu şiddet, asabiyet ve kan davalarının önüne geçmek için mücadele etmiştir. İşte böyle bir toplumu gelen Hz Muhammed sav şiddete bakış açısını ve İslami yayılış ve öğretisinin nasıl olduğunu bakmamız gerekmektedir.

“Hz Muhammed (Sav)’in Şiddete Bakışı ve İslami Yayılış Metodu”

Hz Muhammed (sav) İslami öğretiye başladığının ve ölüm anının son vaktine kadar şiddeti önlemek için bir takım önlemler almış, fakat tüm çabalarına rağmen tamamen ortadan kaldırması mümkün olamamıştır. Hz peygamber Mekke müşriklerinin baskına dayamayan Müslümanlarla beraber Medine halkının da daveti üzerine Medine’ye hicret etmiş ve orda Medine İslam devletini kurmuş Medine vesikasıyla orda Medine’deki Araplarla çatışma içinde olan Yahudiler arasında vatandaşlık antlaşması imzalamış ve insanları hukuki bir zeminde birleştirmiştir. Allah resulü daha sonra Medine dışındaki yaşayan insanlarla dini, iktisadi ve siyasi ilişkileri geliştirmek istemiştir. Bu münasebetlerin başında Mekke geliyordu ve Mekke gibi diğer kabileler Müslümanlara karşı düşmanca tavır besleyen kabilelerdi. Ya ilişkiler ve antlaşmaların geliştirmek gerekiyordu ya da savaş kaçınılmazdı. Özellikle Mekkeli müşrikler savaşı tercih ediyorlardı çünkü savaş (şiddet) onlar için olağan bir durumdu fakat Allah resulü ilişkilerin dostane

geçmesini istiyor fakat öyle olmadı Mekkelilerle ilk karşılaşma şiddet içerikli oldu. Mekkelilerin çatışı altın birleşen diğer kabileler ve özellikle Medine içinde beni Nadir beni Kaynuka ve beni Kurayza kabileleri Müslümanlara karşı hiçbir zaman dostluk beslememiş olan bu kabileler Medine’yi kuşatmışken şiddetten kaçınmak mümkün olmamıştır ve Medinelilere karşı savaş içerikli mektuplar yollayarak niyetlerini belli etmişlerdir. Bunun üzerine muhtemel çıkacak bir savaş için Müslümanlar hazırlık yaparken cihat ayeti nazil oldu ve Allah (cc) Müslümanlara savaş hukukunu belirten ayetleri indirdi. Ayeti içeriğinde İslam’ın şiddet ve kılıçla yayılmasını değil bilhassa İslami ve Müslümanları ortadan kaldırmak isteyenlere karşı kendilerini muhafaza etmeleri için savaşma emri verilmiştir. Buna göre Müslümanlarla savaş durumu olması için ya karşı bir saldırı olması ya zulüm ya da aşırıya gitme olması gerekir. Buna göre İslam’ın temel amacı saldırıları önlemektir nitekim Mekkelilerle yapılan bütün savaşlar müşriklerin saldırılarıyla başlamış ve Müslümanlar ise dini İslam’ı ve Müslümanları korumak olmuştur ve hiçbir vakit savaş ve şiddetle dini diğer insanlara dayatmak değildi. Medine dışına seriye koyarak istihbarat ve Mekke-Şam arası ticaret yolunu kontrol etmek istedi fakat bu seriye komutanların Abdullah bin çahş saldırmak için emir almadığı halde kervanlardan birine saldırmış bunu duyan Allah resulü çok sinirlenmiştir ve bunu duyan Mekkelilerin Müslümanlara karşı propaganda yapmalarına sebebiyet verdiği için bunları yapanları kınamıştır. Müslümanlar için büyük sıkıntılara neden olan bu olay üzerine bakara süresi 194. Ayet nazil olmuştur. Mekkeliler için bir savaş nedeni olan bu olay üzerine bedir savaşı gerçekleşmiştir. Hakikaten siyer ve meğazi olayların büyük bir dönemi Medine’de gerçekleşmiş ve hicretten sonraki dönemin tamamı savaşla geçirdiği sonucuna ulaşılacağı gibi, seriye ve gazvelerinin süresi ve savaşlarda ölen insanların azlığı ilere sürülmektedir. Fakat odaklanılması gereken aslında süre veya savaşlarda ölen insanlar değil de önemli olan savaşların nasıl çıktığı ve Allah resulü'nün bu yönde nasıl tavır sergilediğidir. Başka bir ifadeyle Hz Peygamberin savaş veya rahmet peygamberi şeklinde kategorik olarak tanımlayıp ona göre tarihten deliller bulup argümanlar geliştirmek yerine, onun niçin savaştığı, savaş esnasında ve sonun düşmanlara nasıl davrandığı hususunda ortaya konulması yanlış algılamaları ortadan kaldıracak ve tarafgir kanaatlerin izalesine imkân verecektir. Hz Peygamber’in bütün savaşlarının bir hukuki gerekçesi vardı ve Mekke’nin fethi girişimi ise müşriklerin Hudeybiye Barış antlaşmasını ihlal etmeleri sonucu harekete geçmiştir. Allah resulü hiçbir zaman insanlara karşı savaş taraftarı olmamış hiçbir düşmanına kin tutmamış intikam almayı düşünmemiştir. Nitekim Mekke’nin fethi günü

KURTUBA AKADEMİ SOSYAL BİLİMLER V. ULUSAL ÖĞRENCİ SEMPOZYUMU “BİR İNSANLIK SORUNU OLARAK ŞİDDET”

esnasında Sad bin Ubade müşriklerden intikam alma günü diye hitap edince Allah resulü onu grup komutanlığından azletti ve Hz Ali'ye bu görevi verdi. Allah resulü temel prensibi düşmanlarını yok etmeye yönelik olmayıp, düşmanlarına merhamet edip onların kalplerini kazanmak istemiştir. Allah resulü savaş hukukunu tüm komutanlarına talimat verip uymalarını istemiş, savaşa fiilen katılmayan çocuk, kadın ve yaşlı kimselerin öldürülmemesini, hıyanette bulunulması, ahde vefasızlık gösterilmesini yasaklamıştır. Ayrıca Allah resulü savaş sonrası esir edilen düşmanlara işkence yapılmasını yasaklamış onlara iyi davranılmasını emretmiş bu sebeptir ki; birçok insan İslam'a girmesini vesile olmuştur. Başka bir hususta Allah resulü istihbarata çok büyük önem veriyordu bunu hep Müslümanları korumak düşmanlardan haberdar olmak ve herhangi bir savaş ihtimalini önceden haberdar olup önleme çabası içine girmektir bunun önemli sebebi ise şiddeti önlemektir. Allah resulü psikolojik ve ekonomik savaşı tercih etmiştir. Yine başka bir yönüyle Allah resulü geliştirdiği savaş taktikleriyle düşmanlarını hazırlıksız yakalayıp her iki tarafta az bir zayıflık verdirerek savaşın sona ermesini istiyordu. Peygamberin tek amacı insan ölümlerinin önüne geçmektir. Nitekim Medine döneminde hem Müslümanların hem de müşriklerin toplam vefat edenlerin sayısına baktığımızda Müslümanların 147 Müşrik 288 kişi olduğu görülmektedir ki bu rakam 10 yıl süren savaşların neticesidir. 23 yıllık elçilik, devlet adamlığı ve komutanlığı sürecinde her gün savaş halinde olan bir peygamber idi hatta ölüm döşeğindeyken bile Usame ordusunu göndermiştir. Bu yönüyle Allah resulü savaş gerektiği yerde savaşmış merhamet gerektiği yerde merhamet göstermiştir. Asıl gayesi ise her zaman insan öldürmek, savaş çıkarmak değil insan kazanmak barış ve rahmet iklimini sağlamak olmuştur. Son veda hutbesinde bile kan davalarını, kabilecilik anlayışını ortadan kaldırmaya gayret göstermiştir. Peygamberin öğretileri sonraki sahabelerin siyasi, ekonomik ve içtimai alanlarına yansımıştır. Sonuç olarak Hz peygamberin ve Müslümanların şiddet ile ilişkisi sadece Hz peygamberin risale görevi almasıyla birlikte ele alınmamalıdır. İslam'ın nasıl bir topluma indiğini nasıl bir sosyal ve kültürel ortama indiğini ve o toplumdaki şiddet anlayışı çok iyi bir şekilde anlaşılmalıdır. Hz Peygamberin bir şiddet yanlısı bir peygamber olduğu anlayışı ve İslam'ı savaşla yaydığı fikri batı ilahiyatçıların Peygamberimiz Muhammet Mustafa (sav) üzerinden İslam'ın yayılışını durdurmak ve insanların İslam'a girişini engellemek için olmuştur. Hıristiyanlık hiçbir zaman kendine rakip bir olsun istememiş ve bu nedenle İslam'ı kendine rakip olarak görerek İslam'ın kaynaklarından yola çıkarak İslam'ı yıpratmaya çalışmışlardır. Fakat İslam'ın kaynaklarının içerisinde hiçbir zaman kendilerine

uygun bir görüş bulamamışlar ve kendilerine uygun hale getirip parçacı okumalarla anlam bütünlüğünden koparıp malzeme yapmışlar. Bu şarkiyatçıların çalışmalarına karşılık ise Müslüman tarihçileri ise Hz Peygamberin rahmet ve barış elçisi olduğunun savunuculuğuna girişmişlerdir.

Sonuç

Çağımızda fiziki ve psikolojik şiddet olayları giderek artmaktadır. Şiddet olaylarının kaynağı kimi zaman kişisel hırslara veya ülkesel çıkarlara kimi zaman dini ve manevi referanslara dayandırılabilir. Ortadoğu’da yaşanan olaylar göz önüne alındığında İŞİD ve El-Kaide gibi terör örgütü olarak nitelendirilen örgütlerin gerçekleştirdikleri eylemleri İslam dini adına gerçekleştirdiklerini ve bu eylemlerin olması gerektiği şeklindeki söylemleri İslam dininin şiddetle bağdaştırılmasına neden olmaktadır. Oysaki İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed hayatı ve peygamberlik dönemi süresince şiddet barındıran her türlü eylemden kaçındığı, barış ve hoşgörü sembolü olmaya çalıştığı ve dahil olduğu savaşların ise Müslümanların hak ve hukukuna yapılan saldırıları önlemek amacıyla gerçekleştirdiği görülmektedir. Bu açıdan İslam ve şiddetin birlikte değerlendirilmesi uygun gözükmemektedir. Kişinin ve toplumların kendilerini olası tehditlerde kendilerini korumaya yönelik davranışları “şiddet” olarak değerlendirilebilmesi için “şiddet” kavramının yeniden değerlendirmesini gerekmektedir. Savunma dışında saldırı niteliği taşıyan davranışların dini ve manevi referanslara dayandırılma nedeni ise dini ve manevi referansların toplumlar üzerinde kabulünün daha kolay olması ve sorgulanamayışı olduğu söylenebilir. Bu durum uygulamalardaki yanlışlıkları da beraberinde getirmektedir. Bu açıdan İslam diniyle bağdaştırılan şiddet eylemlerine Kur’an ayetlerinin ve Hadislerin yanlış yorumlanmasının neden olduğu söylenebilir. Günümüzde yaşanan terör, savaş ve diğer her türlü şiddet eylemlerini gerçekleştiren kişiler yapacakları eylemleri meşru bir zemine dayandırma ve böylelikle kabul gören haklı bir konumda olmak istemektedirler. 11 Eylül saldırısı sonrası Afganistan işgali ve bir türlü bulunamayan kitle imha silahları nedeniyle başlayan Irak işgali, Amerika’nın terör örgütlerini gerekçe göstererek savaş kurallarını ve insan haklarını hiçe sayan işgalci tutumunun gerekçesi dünya güvenliğinin sağlanması olarak gösterilmiştir. İşgalcilerin bile şiddet eylemlerini meşru bir gerekçeye dayandırdıkları çağımızda hiçbir referansında şiddete başvurmayı doğru bulmayan İslam dininin şiddet eylemlerinin gerekçesi olarak gösterilmesi İslam dinine yapılmış en büyük haksızlık olarak değerlendirilebilir. Şiddetin teolojik bir

temelinin olduğunu söylemek mümkün gözükmemektedir. İslam dinine dayandırılan şiddet eylemlerinin kişisel yorumlara bağlı kalınarak yapıldığı açıktır.

Kaynakça

- Apak , A., (2015) Şiddet Karşısında İslam. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayın Evi.
- Canatan, K., 2007. İslamofobi ve Anti-İslamizm: Kavramsal ve Tarihsel Bir Yaklaşım, Batı dünyasında İslamofobi ve Anti-İslamizm. Canatan, K. ve Hıdır Ö. (Der.). Ankara: Eskiyeeni Yayınları. Cogito, YKY, Sayı: 6-7, shf: 51-65. İstanbul.
- Erten, Y, Ardalı, C. (1996) "Saldırganlık, Şiddet ve Terörün Psikososyal Yapıları",
- Hobart, M (1996) "Şiddet ve Susku: Bir Eylem Siyasetine Doğru". (Çev: Yurdaer Salman), YKY, Sayı: 6-7, s. 51-65. İstanbul.
- Kur'an-ı Kerim Meali Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Murat A., Avrupa'da Yükselen İslamofobi ve Medeniyetler Çatışması Tezi, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi Cilt:13, No:1, 2014.
- Paul Wilkinson's Terrorism Versus Democracy: The Liberal State Response, <http://www.germanlawjournal.com/article.php?id=217>).
- Özerkmen N. Gölbaşı H. (2010) “Toplumsal Bir Olgu Olarak Şiddet” Mart 2010, Sayı 15, sh. 23 – 37 <http://www.muhammedbalci.com/hukukdunyasi/alintilar/508.pdf>
- Paul Wilkinson's Terrorism Versus Democracy: The Liberal State Response, <http://www.germanlawjournal.com/article.php?id=217>).
- Uzun, N., 2012. Avrupa'da islamofobi: İngiltere örneği. 1.Baskı, İstanbul: Pınar Yayınları <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/100935>
- http://isamveri.org/pdfdrq/D01949/2004_20/2004_20_GOKALPY.pdf
- http://www.jasstudies.com/Makaleler/1919930211_6-%20Yrd.%20Do%C3%A7.%20Dr.%20Ahmet%20%C3%96ZDEM%C4%B0R.pdf
- <http://www2.diyaret.gov.tr/DiniYay%C4%B1nlarGenelMudurlugu/DergiDokumanlar/Aylık/2015/ocak.pdf>